

**UCHWAŁA NR XXIII/131/2012
RADY POWIATU WSCHOWSKIEGO
z dnia 19 grudnia 2012 r.**

**w sprawie: przyjęcia Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Wschowskim na lata 2012 – 2014.**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r, o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.) Rada Powiatu Wschowskiego

uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wschowskim na lata 2012 – 2014 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wschowskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Ryszard Szulski

*Załącznik do uchwały Rady Powiatu
Wschowskiego Nr XXIII/131/2012
z dnia 19 grudnia 2012 r.*

**PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
I
ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM
NA LATA 2012-2014**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie
2012

SPIS TREŚCI:

Wstęp	3
I Organizacja pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim.....	5
1.1. Podstawy prawne	5
1.2. Zadania Powiatu	6
1.3. System pieczy zastępczej w powiecie oraz rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	8
II Diagnoza sytuacji dzieci i rodzin w Powiecie Wschowskim lata 2008 - 2011.....	16
2.1. Rodzinna forma pieczy zastępczej	16
2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	21
2.3. Osoby Usamodzielniane w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	23
2.4. Zagrożenia rodzin zamieszkujących Powiat Wschowski.....	24
III Realizacja Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014	30
3.1. Adresaci programu	30
3.2. Cele programu	30
3.3. Rezultaty programu	35
3.4. Źródła finansowania programu	35
3.5. Monitoring i ewaluacja programu	36
IV Podsumowanie	37
V Spis tabel i wykresów	38

Wstęp

Warunkiem prawidłowego rozwoju dziecka jest zaspokojenie jego podstawowych potrzeb, zbudowanie stabilizacji i bezpieczeństwa oraz ciągłe działania obojga rodziców nakierowane na przygotowanie dziecka do życia w społeczeństwie.

Rodzina jest środowiskiem, które kształtuje osobowość, uczy systemu norm i wartości, zasad postępowania, obyczajów. Rodzina jest podstawową grupą społeczną, która wypełnia wiele funkcji m. n. opiekuńczo-wychowawczą, socjalizacyjną, materialną, kulturalną, prokreacyjną oraz zabezpieczającą.

Prawidłowe pełnienie funkcji przez rodzinę, ma największe znaczenie dla toczącego się procesu wychowania. Jednakże zmiany społeczno-gospodarcze zachodzące w Polsce prowadzą do wielu negatywnych zjawisk w rodzinach: sieroctwo społeczne, ubóstwo, złe warunki mieszkaniowe, bezrobocie, alkoholizm i inne uzależnienia, przemoc, trudności w funkcjonowaniu psychicznym, niezaradność opiekuńcza, niedostosowanie społeczne.

Zjawiska te zaburzają lub uniemożliwiają rodzinie prawidłowe wypełnianie w/w funkcji wobec dziecka, prowadzą również do powstania kryzysów w rodzinie oraz powodują dezorganizację życia rodzinnego. Następujące w efekcie kryzysy powodują niewydolność opiekuńczo-wychowawczą zaburzającą funkcjonowanie rodziny i uniemożliwiają sprawowanie prawidłowej opieki i wychowania wobec dziecka. Sytuacja taka sprawia, że koniecznym staje się podjęcie działań wspierających powyższe rodziny.

Zgodnie z rządowymi „Załoženiami projektu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem” (założenia przyjęte 30.06.2009 r. przez Radę Ministrów) „*podstawową przyczyną umieszczania dzieci w różnych formach opieki zastępczej, jest brak realnej pomocy rodzinie marginalizowanej lub rodzinie w kryzysie. Dlatego istotną cechą proponowanych rozwiązań jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w tym zakresie powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewni w miarę szybki do niej powrót dzieci umieszczonych poza rodziną. Działaniom profilaktycznym, mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym, muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem*”.

Mając na uwadze powyższe, zastąpienie dziecku odpowiedniego wychowania w rodzinie zastępczej i stworzenie warunków zbliżonych do tych, które istnieją w normalnie funkcjonującej rodzinie oraz umożliwienie dziecku funkcjonowania poza rodziną biologiczną - to idea zastępczych form opieki. Niemniej pobyt dziecka w systemie pieczy zastępczej powinien być stanem przejściowym, pomiędzy powrotem dziecka do rodziny naturalnej lub też uregulowaniem jego sytuacji prawnej prowadzącej do adopcji.

I. Organizacja pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim

1.1. Podstawy prawne

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą”. Art. 180 pkt 1 w/w ustawy wskazuje konieczność realizacji przez powiat 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej.

Założenia ustawy wskazują też na konieczność podjęcia działań profilaktycznych i szerszej pracy z rodziną biologiczną, która przeżywa trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z ustawą umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, podjętą po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej. Ustawa wskazuje ponadto, że „system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców” (art. 2 pkt 2 ustawy).

Celem stworzonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wschowskim na lata 2012-2014 jest przede wszystkim usystematyzowanie i usprawnienie realizacji zadań nałożonych na powiat przez ustawę w zakresie pieczy zastępczej.

Nadrzędnym celem jest wspieranie rodziny w jej opiekuńczo - wychowawczej roli względem dzieci oraz zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej tj. odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej oraz zabezpieczenie niezbędnych środków finansowych do realizacji zadań związanych z pełnieniem pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wschowskiego.

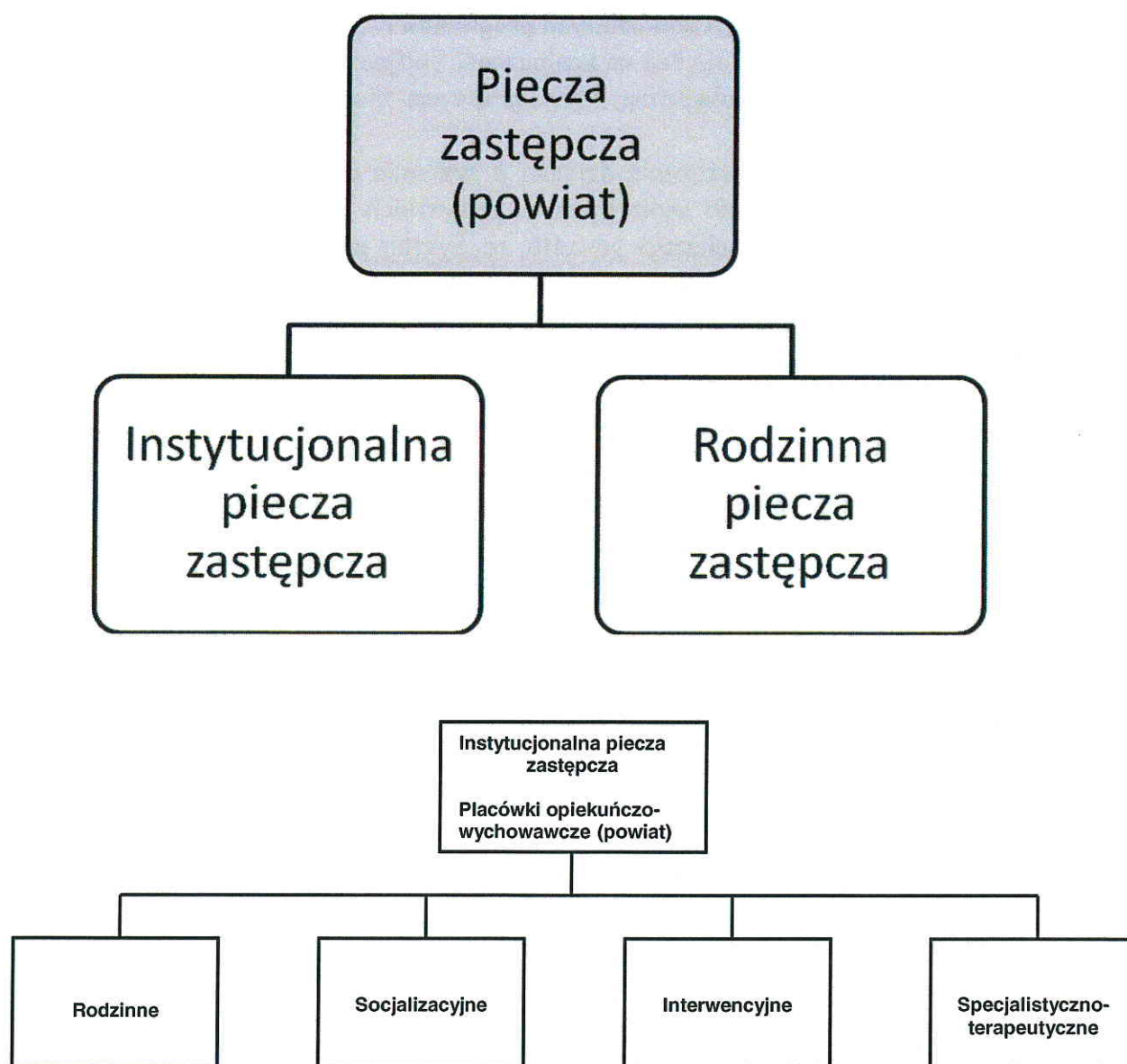
Program uwzględnia lokalne uwarunkowania i nakreśla kierunki działań w perspektywie trzyletniej.

Program został zbudowany w oparciu o :

- Ustawę z dnia 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.)
- Ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.).
- „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wschowskim na lata 2010 - 2017”.
- Przepisy wykonawcze do w/w ustaw

1.2. Zadania powiatu

Powiat odpowiedzialny jest za zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Zadanie to realizowane jest w formie instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.

Wykres nr 1. Struktura Systemu Pieczy Zastępczej na poziomie powiatu.

Do zadań własnych powiatu określonych Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy także:

- Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo - wychowawczych,
- Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,
- Inicjowanie działań mających na celu tworzenie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego,
- Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa,
- Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- Prowadzenie rejestru danych dot. rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze,
- Kompletowanie, we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej, dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,

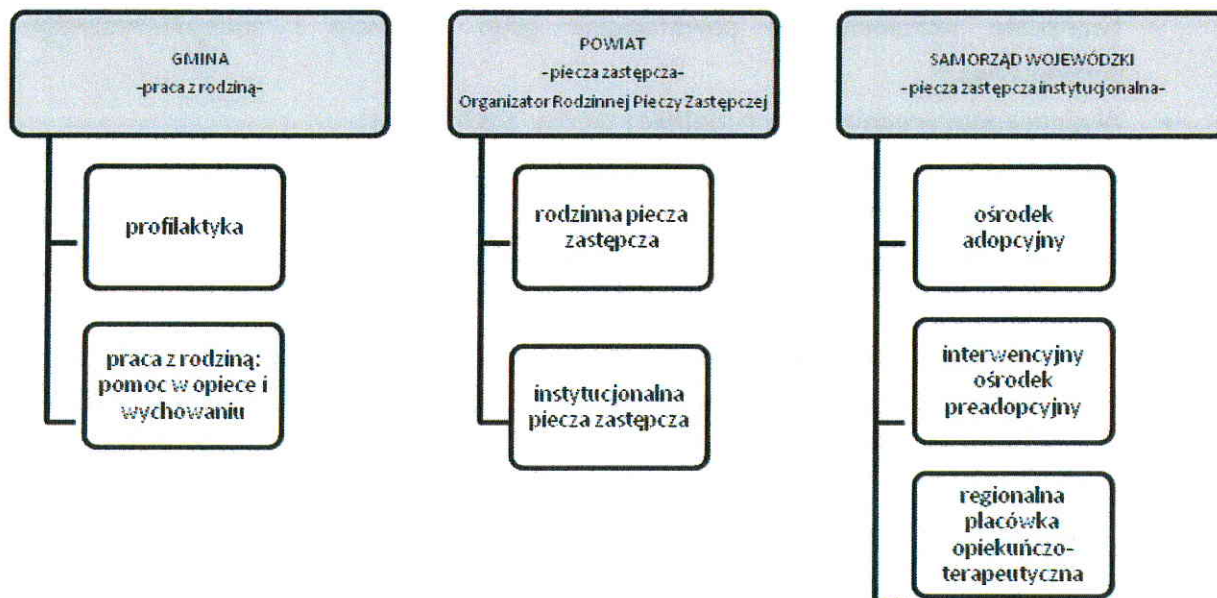
- szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego,
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.

1.3. System pieczy zastępczej w powiecie oraz rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

System pieczy zastępczej opiera się na 3 poziomach oddziaływań:

- Gmina
- Powiat
- Samorząd Województwa

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonuje na poziomie powiatu. W sposób graficzny obrazuje to poniższy schemat:

Wykres nr 2 . Struktura systemu pieczy zastępczej na poziomie gminy, powiatu i samorządu województwa.

Rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wschowskiego pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie zgodnie z Zarządzeniem

Nr 47/2011 Starosty Powiatu Wschowskiego z dnia 30 grudnia 2011r. Zadaniemi organizatora zajmuje się powołany w PCPR Zespół ds. Pieczy Zastępczej i Interwencji Kryzysowej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy:

- Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej

niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,

- Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- Przedstawianie Staroście i Radzie Powiatu sprawozdań z efektów pracy,
- Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie, wypełniając zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zajmuje się zapewnieniem wsparcia rodzinom zastępczym, które powstały na mocy orzeczeń sądu i są formą opieki nad dziećmi pozbawionymi całkowicie lub częściowo opieki rodziców. Wspierając w/w rodziny i ich wychowanków, Centrum dąży do wypełnienia wskazań ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 i zgodnie z nią w obrębie Powiatu Wschowskiego funkcjonują następujące formy rodzinnej pieczy zastępczej:

1. Rodziny zastępcze:

- a) spokrewnione,
- b) niezawodowe,
- c) zawodowe, w tym:
 - zawodowa specjalistyczna
 - zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego

1.a. Rodzina zastępcza spokrewniona

Tworzą ją małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, będący wyłącznie wstępnymi lub rodzeństwem (dziadkowie i rodzeństwo dziecka), na

których zgodnie z Kodeksem Rodzinnym i Opiekuńczym ciąży obowiązek alimentacyjny.

W rodzinach zastępczych spokrewnionych nie określono w ustawie limitu liczby dzieci, które powinny pozostawać pod opieką takich rodzin.

Część rodzin zastępczych spokrewnionych z dniem wejścia w życie ustawy stało się rodzinami niezawodowymi (dotyczy to rodzin spokrewnionych, tworzonych przez inne osoby niż wstępni i rodzeństwo np. wujostwo, kuzynostwo).

1. b. Rodzina zastępcza niezawodowa

Tworzą ją małżonkowie lub osoba nie będąca w związku małżeńskim, osoby te nie są wstępnymi ani rodzeństwem dziecka. W rodzinie tej może przebywać nie więcej niż troje dzieci. Gdy wychowywane są dzieci wymagające szczególnej troski, liczba dzieci winna być mniejsza, dostosowana do możliwości opiekunów zastępczych, w tym do ich kwalifikacji i doświadczenia.

Starosta może zawrzeć na wniosek takiej rodziny umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, gdy rodzina ta spełnia niezbędne warunki określone w ustawie, w tym posiada co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza niezawodowa oraz otrzymała pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Z dniem wejścia w życie ustawy niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze - stały się rodzinami zastępczymi niezawodowymi.

1. c. Rodzina zastępcza zawodowa

Taka forma opieki w programie pieczy zastępczej, obok rodzinnych domów dziecka, powinna stać się jedną z najważniejszych form opieki, cechuje się bowiem profesjonalizmem w pełnieniu swoich obowiązków wobec dzieci. Ponadto rodziny takie zobowiązane są do doskonalenia swoich umiejętności w zakresie pełnionych funkcji. Rodziny zawodowe specjalizują się też w sprawowaniu opieki i wychowania wobec dzieci obciążonych trudnościami zdrowotnymi i wymagającymi szczególnej troski oraz dzieci wymagających szczególnych umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej można zawrzeć z przeszkolonymi w tym zakresie kandydatami, a także już funkcjonującą rodziną zastępczą niezawodową, jeżeli spełnia warunki określone w ustawie do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W rodzinach zastępczych zawodowych nie

powinno być umieszczonych więcej niż 3 dzieci, odstępstwo stosuje się w przypadku umieszczania liczego rodzeństwa.

Umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej zawiera z rodziną starosta po rozpatrzeniu w tym zakresie potrzeb powiatu.

Z dniem wejścia w życie ustawy specjalistyczne rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem stały się rodzinami zastępczymi zawodowymi specjalistycznymi, natomiast zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego – stały się rodzinami zastępczymi zawodowymi pełniącymi funkcje pogotowia rodzinnego.

Funkcjonowanie rodzin zastępczych zawodowych - pogotowia rodzinne (nie funkcjonują na terenie powiatu)

Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego opiekuje się dzieckiem do czasu unormowania jego sytuacji, nie dłużej niż 4 miesiące.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres pobytu dziecka w pogotowiu rodzinnym można przedłużyć do 8 miesięcy lub do czasu zakończenia postępowania sądowego dotyczącego powrotu dziecka do rodziny, przysposobienia, umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Rodzinne domy dziecka (nie funkcjonują na terenie powiatu)

W rodzinnym domu dziecka, w tym samym czasie, może przebywać łącznie do 8 dzieci (lub osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej).

W rodzinnych domach dziecka mogą przebywać dzieci w różnym wieku, dorastające lub usamodzielniające się. Powiat zawiera umowę z osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka, zlecając jej jego organizowanie.

Jeśli w rodzinnym domu dziecka przebywa więcej niż 4 dzieci, na wniosek prowadzącego rodzinny dom dziecka, może być zatrudniona osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy wykonywaniu codziennych obowiązków domowych.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązany jest do działań, które mają umożliwić osobom sprawującym funkcje opiekunów zastępczych, dostęp do szkoleń doskonalących posiadane umiejętności.

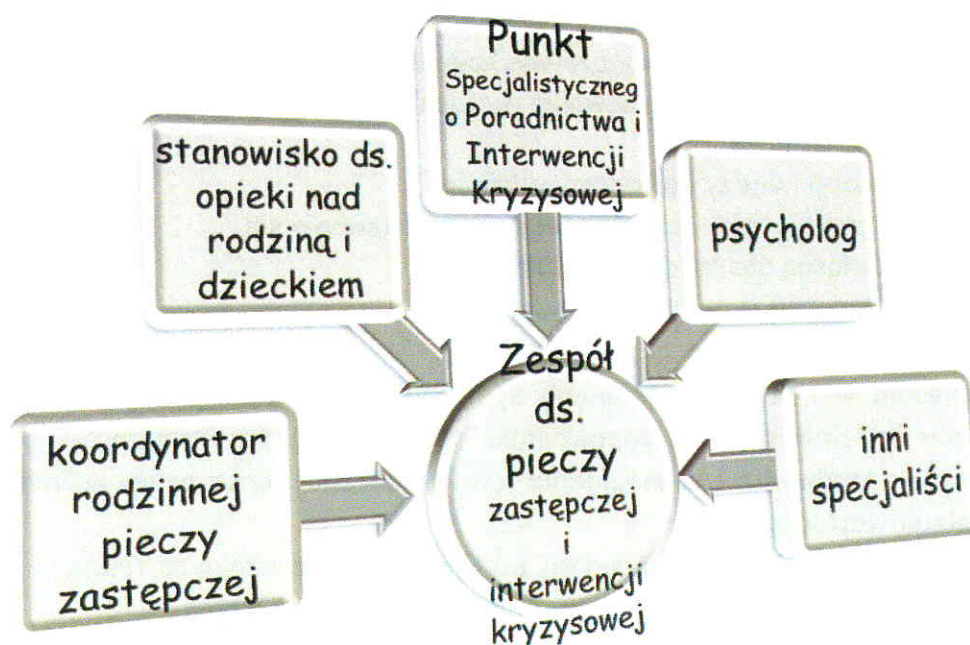
Możliwość doskonalenia wiedzy w ramach szkoleń, jest szczególnie ważna, gdy rodzina wychowuje dzieci:

- zmagające się z obciążającymi chorobami,
- wymagające stałej opieki i pielęgnacji,

- zagrożone niedostosowaniem społecznym (skierowane do systemu pieczy na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich).

W obrębie różnych form pieczy: rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka - możliwe jest skorzystanie z pomocy wolontariuszy, przy czynnościach związanych ze sprawowaniem opieki i wychowania wobec podopiecznych. O zaistnieniu takiej potrzeby rodzina zastępcza lub osoba prowadząca rodzinny dom dziecka, informuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Działający w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie Zespół ds. Pieczy Zastępczej i Interwencji Kryzysowej realizuje w/w nałożone na powiat zadania organizatora pieczy zastępczej. Zespół działa na zasadach określonych w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. Poniżej przedstawiono jego strukturę organizacyjną.

Wykres nr 3. Struktura Zespołu ds. Pieczy Zastępczej i Interwencji Kryzysowej.

W ramach w/w Zespołu realizowane będą zadania zaplanowane w Programie Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wschowskim w latach 2012 - 2014.

Zespół na bieżąco organizuje działania wspierające funkcjonowanie rodzin zastępczych na terenie powiatu m.in. poprzez warsztaty umiejętności opiekuńczo-wychowawczych podnoszące kwalifikacje wychowawcze i opiekuńcze istniejących już rodzin zastępczych.

Zajęcia te są prowadzone w ramach rozpoczętego w 2011 r. projektu pt. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie” realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji poprzez powiatowe centra pomocy rodzinie.

W ramach w/w projektu w zajęciach dla rodzin zastępczych wzięły już udział 24 rodziny.

Zajęcia wspierające dla rodzin zastępczych prowadzi psycholog, wspomagając rodziny zmagające się z obowiązkami wynikającymi z pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci znajdujących się w systemie pieczy zastępczej.

Zajęcia te nakierowane są na osiągnięcie następujących celów:

- przygotowanie do lepszego rozumienia dziecka i konstruktywnego rozwiązywania sytuacji problemowych,
- podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów,
- przygotowanie rodzin do podejmowania racjonalnych decyzji z zakresu opieki i wychowywania dziecka,
- polepszenie relacji między rodzicami a dziećmi,
- wykształcenie umiejętności skutecznego porozumiewania się,
- refleksję nad własną postawą wychowawczą,
- wymianę doświadczeń między uczestnikami zajęć.

Realizując działania w ramach rodzinnego systemu pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dąży do zapewnienia rodzinom zastępczym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

W ramach działań wspierających dla rodzin zastępczych na bieżąco są także prowadzone takie działania psychologiczne, jak interwencja i terapia.

Dane z poniżej przedstawionej tabeli pokazują liczbę konsultacji psychologicznych prowadzonych w ramach poradnictwa, interwencji i terapii.

*PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014*

Kategoria	2010	2011
Liczba konsultacji psychologicznych udzielonych rodzinom zastępczym z Powiatu Wschowskiego w ramach poradnictwa, interwencji i terapii.	16	154

Tabela nr 1. Liczba konsultacji psychologicznych udzielonych rodzinom z Powiatu Wschowskiego w ramach poradnictwa, interwencji i terapii.

Wszystkie zainteresowane rodziny zastępcze na bieżąco otrzymują również wsparcie informacyjne oraz pomoc prawną, a także objęte są pracą socjalną.

II. Diagnoza sytuacji dzieci i rodzin w Powiecie Wschowskim - lata 2008 - 2011

Organizowanie pieczy zastępczej należy do zadań powiatu. Piecza zastępcza w Powiecie Wschowskim jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Poniższa tabela przedstawia ogólną liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2008 - 2011 na terenie powiatu.

Rok	2008	2009	2010	2011
piecza rodzinna	78	74	76	77
piecza instytucjonalna	90	68	45	43
OGÓŁEM:	168	142	121	120

Tabela nr 2. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2008 - 2011 w Powiecie Wschowskim.

Jak wynika z danych zawartych w tabeli, w Powiecie Wschowskim na stałym poziomie utrzymuje się liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Obserwuje się z kolei tendencję spadkową w stosunku do dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Powyższe dane wskazują jednocześnie, że w przeciągu ostatnich czterech lat zmniejszyła się ogólna liczba dzieci umieszczonych w systemie pieczy zastępczej.

2.1. Rodzinna forma pieczy zastępczej

Dynamikę tworzenia rodzin zastępczych na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2008 -2011 obrazują poniżej zamieszczone dane:

POWIAT WSCHOWSKI				
	2008	2009	2010	2011
LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH	58	56	57	64

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014**

Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2008 - 2011.

Z analizy powyższych danych wynika, że w Powiecie Wschowskim, liczba rodzin zastępczych utrzymywała się w latach 2008-2010 na zbliżonym poziomie, natomiast w roku 2011 nastąpił wzrost ich ilości.

W Powiecie Wschowskim w latach 2008 - 2011 funkcjonowały rodziny zastępcze spokrewnione, niespokrewnione i zawodowe. Poniżej zaprezentowane dane wskazują, że w przeciągu ostatnich lat nastąpił wzrost liczby rodzin spokrewnionych, niewielki wzrost liczby rodzin niespokrewnionych. Zmianie nie uległa natomiast liczba rodzin zawodowych.

TYP RODZIN				
	2008	2009	2010	2011
Spokrewnione	50	47	48	54
Niespokrewnione	7	8	8	9
Zawodowe	1	1	1	1

Tabela nr 4. Rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2008 - 2011.

Kolejna tabela pokazuje, jak się zmieniała liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych na terenie powiatu w analizowanych latach.

Typ rodziny				
	2008	2009	2010	2011
Spokrewnione	67	63	66	66
Niespokrewnione	9	9	8	9
z. specjalistyczne	2	2	2	2
Ogółem liczba dzieci:	78	74	76	77

Tabela nr 5. Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2008 - 2011.

Z analizy powyższych danych wynika, że ogólna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Równocześnie nie ulega większym zmianom liczba dzieci z Powiatu Wschowskiego przebywających na terenie innych powiatów, co obrazuje poniższa tabela.

Typ rodziny	2008	2009	2010	2011
spokrewnione	1	3	5	6
niespokrewnione	2	2	3	3
z. specjalistyczne	0	0	0	0
z. o charakterze pogotowia rodzinnego	4	4	2	2
Ogółem liczba dzieci:	7	9	10	11

Tabela nr 6. Liczba dzieci z Powiatu Wschowskiego przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych na terenach innych powiatów w latach 2008 - 2011.

Aktualnie na terenie Powiatu Wschowskiego funkcjonuje 56 rodzin zastępczych, w których umieszczonych jest 71 dzieci, w tym:

- 36 rodzin spokrewnionych dla 46 dzieci,
- 19 rodzin niezawodowych dla 23 dzieci (do 31.12.2011r. funkcjonujące jako rodziny niespokrewnione),
- 1 rodzina zawodowa specjalistyczna dla 2 dzieci.

Analizując dalej aktualną sytuację rodzin zastępczych na terenie powiatu, biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, widać, że większość rodzin zastępczych zamieszkuje poza samym miastem Wschowa. Niemniej, patrząc na ogólną liczbę rodzin zastępczych funkcjonującą na terenie powiatu, to aż 43% rodzin zamieszkuje w mieście powiatowym. Poniższe tabele pokazują porównanie liczby rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci według miejsca zamieszkania.

Rodziny zastępcze	Liczba rodzin mieszkających w mieście WSCHOWA	Liczba rodzin mieszkających poza miastem WSCHOWA
Spokrewnione	20	16
Niezawodowe	3	16
z. specjalistyczne	1	0
Ogółem	24	32

Tabela nr 7. Porównanie liczby rodzin zastępczych wg miejsca zamieszkania - stan na listopad 2012.

Kolejna tabela pokazuje aktualną liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych wg miejsca zamieszkania.

Rodziny zastępcze	Liczba dzieci mieszkających w mieście WSCHOWA	Liczba dzieci mieszkających poza WSCHOWĄ
Spokrewnione	26	20
Niezawodowe	4	19
Zawodowe: pogotowia rodzinne	0	0
Zawodowe: specjalistyczne	2	0
Ogółem	31	40

Tabela nr 8. Porównanie liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych według miejsca zamieszkania - stan na listopad 2012.

Z powyższych danych wynika, że 44% umieszczonych w rodzinach zastępczych dzieci zamieszkuje na terenie miasta Wschowy.

Kolejne tabele przedstawiają liczbę dzieci i rodzaje rodzin zastępczych w poszczególnych gminach Powiatu Wschowskiego.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014**

Rodziny zastępcze	Miasto i Gmina Wschowa	Miasto i Gmina Sława	Miasto i Gmina Szlichtyngowa
Spokrewnione	25	9	2
Niezawodowe	10	6	3
Zawodowe specjalistyczne	1	0	0
Ogółem	36	15	5

Tabela nr 9. Liczba i rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Wschowskim - stan na listopad 2012r.

Rodziny zastępcze	Liczba dzieci		
	Miasto i Gmina Wschowa	Miasto i Gmina Sława	Miasto i Gmina Szlichtyngowa
Spokrewnione	33	11	2
Niezawodowe	11	8	4
Zawodowe specjalistyczne	2	0	0
Ogółem	46	19	6

Tabela nr 10. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych funkcjonujących w Powiecie Wschowskim - stan na listopad 2012r.

Podsumowując należy zauważyć, że największa liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych występuje na terenie miasta i gminy Wschowa.

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Powiat Wschowski, w ramach systemu pieczy zastępczej, zapewnia dzieciom opiekę i wychowanie w ramach 3 placówek, specjalizujących się w działaniach socjalizacyjnych.

- **Dom Dziecka, ul. Reymonta 1, 67 - 400 Wschowa**
Rodzaj placówki: socjalizacyjna
Ilość miejsc: 14

- **Dom Dziecka, ul. Słoneczna 5, 67 - 410 Sława**
Rodzaj placówki: socjalizacyjna (łącznie działania interwencyjne)
Ilość miejsc: 14

- **Dom Dziecka, ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 36, 67 - 410 Sława**
Rodzaj placówki: socjalizacyjna
Ilość miejsc: 14

Poniższe dane wskazują liczbę dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu w latach 2008-2011.

Rok	2008	2009	2010	2011
liczba dzieci	90	68	45	43

Tabela nr 11. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008-2011.

Powiat Wschowski w ramach w/w placówek realizuje zadanie wynikające z art. 180 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Organizując instytucjonalną pieczę zastępczą:

- zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Zapewnienie dzieciom opieki w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. W związku z powyższym koszty utrzymania wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych finansowane są ze środków własnych Powiatu Wschowskiego. W świetle obowiązujących przepisów Starosta corocznie ogłasza w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka we wszystkich placówkach.

Poniżej przedstawiono średnie miesięczne koszty utrzymania 1 wychowanka w latach 2008-2011 w poszczególnych placówkach.

Nazwa placówki/rok sprawozdawczy	2008	2009	2010	2011
Dom Dziecka w Sławie ul. Słoneczna 5	3512,00	3169,00	3200,00	4129,00
Dom Dziecka w Sławie Ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 36	3450,00	3189,00	3366,00	4348,00
Dom Dziecka we Wschowie Ul. Reymonta 1	2156,00	2444,00	3309,00	5485,00

Tabela nr 12. Średnie miesięczne koszty utrzymania 1 wychowanka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Wschowskiego

Analiza powyższych danych pokazuje, że w roku 2011 nastąpił znaczny wzrost kosztów utrzymania wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

2.3. Osoby Usamodzielniane w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Powiat Wschowski obejmuje różnymi rodzajami świadczeń usamodzielniających się wychowanków z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Liczba usamodzielnianych wychowanków w latach 2008 - 2011 została przedstawiona w poniższej tabeli.

Rok	2008	2009	2010	2011
liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	34	29	44	40

Tabela nr 13. Liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, którzy zostali objęci procesem usamodzielniania w latach 2008 - 2011.

Na podstawie powyższych danych obserwuje się niewielki spadek w 2011r. w liczbie usamodzielnianych wychowanków z pieczy zastępczej.

W latach 2008 -2011 udzielono następujących form wsparcia usamodzielnianym wychowankom z rodzin zastępczych:

Rok Rodzaj pomocy	2008	2009	2010	2011
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	18	21	25	23
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	2	3	4	4
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	5	0	3	4
OGÓŁEM:	25	24	32	31

Tabela nr 14. Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze z podziałem na rodzaj udzielonych świadczeń w latach 2008 - 2011.

W przypadku usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych, w ostatnich dwóch latach na zbliżonym poziomie utrzymuje się ich liczba oraz rodzaj udzielanych świadczeń.

Kolejna tabela przedstawia usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzaje wypłacanych im świadczeń.

Rok Rodzaj pomocy	2008	2009	2010	2011
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	8	4	8	8
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	1	0	2	0
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	0	1	2	1
OGÓŁEM:	9	5	12	9

Tabela nr 15. Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze z podziałem na rodzaj udzielonych świadczeń w latach 2008 - 2011.

Liczba usamodzielnianych wychowanków z placówek uległa w 2011r. niewielkiemu zmniejszeniu. Wypłacane świadczenia pozostają na zbliżonym poziomie.

2.4. Zagrożenia rodzin zamieszkujących Powiat Wschowski

Najczęstsze powody, skłaniające rodziny zamieszkujące na terenie Powiatu Wschowskiego do korzystania z pomocy społecznej, w latach 2008 - 2011, w poszczególnych gminach przedstawiają poniżej zaprezentowane tabele.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014**

Miasto i gmina Wschowa	Liczba rodzin			
Problem, który spowodował ubieganie się o świadczenia z pomocy społecznej	2008	2009	2010	2011
Ubóstwo	517	475	519	436
Bezrobocie	444	471	564	505
Niepełnosprawność	323	300	395	352
Długotrwała lub ciężka choroba	357	339	414	380
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	172	166	194	165
Potrzeba ochrony macierzyństwa	95	79	120	117

Tabela nr 16. Problemy społeczne doświadczane przez rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Wschowa w latach 2008 - 2011 (źródło: OPS we Wschowie).

Miasto i gmina Sława	Liczba rodzin			
Problem, który spowodował ubieganie się o świadczenia z pomocy społecznej	2008	2009	2010	2011
Ubóstwo	619	174	291	268
Bezrobocie	274	148	292	264
Niepełnosprawność	127	110	138	126
Długotrwała lub ciężka choroba	214	123	251	236
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	218	107	222	190
Potrzeba ochrony macierzyństwa	51	23	54	54

Tabela nr 17. Problemy społeczne doświadczane przez rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Sława w latach 2008 - 2011 (źródło: OPS w Sławie).

Miasto i gmina Szlichtyngowa	Liczba rodzin			
Problem, który spowodował ubieganie się o świadczenia z pomocy społecznej	2008	2009	2010	2011
Ubóstwo	167	162	185	235
Bezrobocie	144	146	175	175
Niepełnosprawność	64	65	66	70
Długotrwała lub ciężka choroba	10	15	24	29
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	24	29	21	38
Potrzeba ochrony macierzyństwa	25	31	35	41

Tabela nr 18. Problemy społeczne doświadczane przez rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Szlichtyngowa w latach 2008 - 2011 (źródło: OPS w Szlichtyngowie).

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że najczęstszymi problemami, które skłaniały mieszkańców Powiatu Wschowskiego do ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej były:

- w gminie Wschowa na pierwszym miejscu zdecydowanie bezrobocie, na drugim ubóstwo, a na trzecim długotrwała lub ciężka choroba,
- w gminie Sława zdecydowanie na pierwszym miejscu ubóstwo, na drugim bezrobocie, a na trzecim również długotrwała lub ciężka choroba,
- w gminie Szlichtyngowa zdecydowanie na pierwszym miejscu ubóstwo, na drugim bezrobocie, a na trzecim niepełnosprawność.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która jest jedną z podstawowych obok alkoholizmu przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, znalazła się wśród powodów ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej, na czwartym miejscu na terenie gminy Sława i Szlichtyngowa oraz piątym w gminie Wschowa.

Jednym z kolejnych, bardzo ważnych problemów społecznych, nie wymienionym wyżej, występującym w całej Polsce i dotyczącym również nasz powiat jest alkoholizm.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014**

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców Powiatu Wschowskiego, zmagających się z chorobą alkoholową.

LICZBA OSÓB UZALEŻNIONYCH				
	2008	2009	2010	2011
Gmina Wschowa	62	72	65	50
Gmina Sława	41	41	45	59
Gmina Szlichtyngowa	27	16	16	17
RAZEM:	130	129	126	126

Tabela nr 19. Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wschowskim, z podziałem na gminy w latach 2008 - 2011 (źródło: GKRPA we Wschowie, Sławie i Szlichtyngowie).

Z przedstawionych danych wynika, że zmniejszyła się liczba osób uzależnionych w gminie Wschowa, natomiast znacznie zwiększyła się na terenie gminy Sława. W gminie Szlichtyngowa od 2009r. pozostaje na zbliżonym poziomie.

Kolejne tabele przedstawiają w poszczególnych gminach liczbę osób uzależnionych, współuzależnionych oraz działania podejmowane w stosunku do osób uzależnionych.

Liczba osób/rodzin w mieście i gmina Wschowa	LATA i PŁEĆ							
	2008		2009		2010		2011	
	K	M	K	M	K	M	K	M
osób uzależnionych	7	55	7	65	10	55	8	42
rodzin dotkniętych współuzależnieniem	7	52	7	65	10	54	8	38
osób skierowanych na leczenie	-	18	6	35	3	12	3	18
osób które podjęły leczenie	Brak danych							
wniosków o leczenie przekazanych do Sądu	-	18	6	35	1	24	3	13

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014**

Tabela nr 20. Osoby uzależnione i współuzależnione z gminy Wschowa, dotknięte problemem nadużywania alkoholu, z podziałem na płeć, znajdujące się pod opieką GKRPA w latach 2008-2011 (dane z GKRPA we Wschowie).

Liczba osób/rodzin w mieście i gmina Sława	LATA i PŁEĆ							
	2008		2009		2010		2011	
	K	M	K	M	K	M	K	M
osób uzależnionych	10	31	6	35	5	38	10	33
rodzin dotkniętych współuzależnieniem	31	10	2	17	33	4	29	23
osób skierowanych na leczenie	5	15	6	24	5	40	9	50
osób które podjęły leczenie	1	10	1	4	1	6	2	7
wniosków o leczenie przekazanych do Sądu	5	14	4	13	-	20	6	13

Tabela nr 21. Osoby uzależnione i współuzależnione z gminy Sława, dotknięte problemem nadużywania alkoholu, z podziałem na płeć, znajdujące się pod opieką GKRPA w latach 2008-2011 (dane z GKRPA w Sławie).

Liczba osób/rodzin w mieście i gmina Szlichtyngowa	LATA i PŁEĆ							
	2008		2009		2010		2011	
	K	M	K	M	K	M	K	M
osób uzależnionych	2	25	3	13	2	14	2	15
rodzin dotkniętych współuzależnieniem	2	25	3	13	2	14	2	15
osób skierowanych na leczenie	-	-	-	-	-	-	-	-
osób które podjęły leczenie	1	4	-	-	2	2	2	2
wniosków o leczenie przekazanych do Sądu	-	2	1	2	-	-	-	-

Tabela nr 22. Osoby uzależnione i współuzależnione z gminy Szlichtyngowa, dotknięte problemem nadużywania alkoholu, z podziałem na płeć, znajdujące się pod opieką GKRPA w latach 2008-2011 (dane z GKRPA w Szlichtyngowie).

Kolejne zagrożenia występujące na terenie Powiatu Wschowskiego dotyczą przemocy w rodzinie. Poniższa tabela przedstawia liczbę interwencji w ramach procedury niebieskiej karty.

Liczba interwencji domowych w ramach procedury NIEBIESKIEJ KARTY				
	2008	2009	2010	2011
RAZEM:	279	256	366	382

Tabela nr 23. Problem przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Powiatu Wschowskiego - liczba interwencji domowych w ramach procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2008-2011 (dane z KPP Wschowa).

Niepokojący jest fakt, że liczba zarejestrowanych interwencji wzrasta nieustannie począwszy od 2010r.

Biorąc pod uwagę wszystkie dane zebrane w powyższej diagnozie w zakresie problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Wschowskiego należy zastanowić się nad działaniami, które będą niwelowały występujące problemy społeczne na terenie powiatu i spowodują zmniejszenie się liczby osób ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej. Podjęcie jak najszerszych działań w powyższym zakresie wpłynie na liczbę umieszczanych dzieci w pieczy zastępczej.

Od wielu lat obserwuje się, że głównym powodem umieszczania dzieci w zastępczych formach pieczy jest sieroctwo społeczne, a nie naturalne (śmierć rodziców). Sieroctwo społeczne wynika przede wszystkim z nie wywiązywania się rodziców biologicznych z podstawowych obowiązków opiekuńczo-wychowawczych.

Podejmowanie przez gminy zdecydowanych działań pomocowych (np. profilaktyka, poradnictwo, asystenci rodziny itp.) w stosunku do rodzin, u których obserwuje się zagrożenie w prawidłowym wypełnianiu swoich ról rodzicielskich może zdecydowanie ograniczyć liczbę umieszczanych w pieczy zastępczej dzieci, a tym samym umożliwić dzieciom pozostanie w domu rodzinnym.

III. Realizacja Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w latach 2012 - 2014

3.1. Adresaci programu

Adresatami programu są:

- rodziny zastępcze
- dzieci i młodzież w pieczy zastępczej
- usamodzielniani wychowankowie z rodzin zastępczych i z placówek opiekuńczo-wychowawczych

3.2. Cele programu

CEL GŁÓWNY PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE WSCHOWSKIM:
--

Zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pomocy w formie pieczy zastępczej.

I CEL SZCZEGÓŁOWY:

Doskonalenie systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim

- 1.1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.
- 1.2. Organizacja właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych.
- 1.3. Wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
- 1.4. Wspomaganie dzieci przebywających w pieczy zastępczej w przezwyciężaniu kryzysów rozwojowych i trudności wychowawczych.
- 1.5. Działania nakierowane na podniesienie jakości usług świadczonych w ramach funkcjonującego w Powiecie Wschowskim systemu pieczy zastępczej.

II CEL SZCZEGÓŁOWY:

Wspomaganie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
--

- 2.1. Tworzenie i realizacja programów usamodzielnienia.
- 2.2. Wsparcie pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia.
- 2.3. Współpraca lokalnych służb na rzecz usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.

III CEL SZCZEGÓŁOWY:

Działania umożliwiające dziecku powrót do rodziny naturalnej

- 3.1 Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych lub zagrożonych dysfunkcjami w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji rodziny naturalnej.
- 3.2 Współpraca lokalnych służb na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

I CEL SZCZEGÓŁOWY:

Doskonalenie systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim

Podcele	Zadania do realizacji w latach 2012-2014	Działania
1.1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.	➤ Prowadzenie akcji promocyjnych w środowisku lokalnym w celu pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze, zapoznavanie z problematyką rodzicielstwa zastępczego ➤ Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych	➤ Rozpowszechnienie ulotek, ➤ Publikowanie artykułów w prasie lokalnej i mediach elektronicznych, ➤ Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, ➤ Kontynuacja współpracy z instytucjami działającymi na rzecz rodziny, ➤ W ramach akcji promowania idei rodzicielstwa zastępczego przyłączanie się do organizowanych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.
1.2. Organizacja właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym	➤ Realizacja zadań wynikających z realizacji przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie	➤ Poszukiwanie i tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej. ➤ Ograniczanie umieszczeń dzieci z terenu powiatu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

*PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIELĘCZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014*

częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych.	pielęczy zastępczej ➤ określenie limitu tworzonych rodzin zawodowych	➤ Prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych, ➤ Prowadzenie szkoleń dla dyrektorów placówek opiekuńczo-
1.3. Wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	➤ Pomoc dzieciom umieszczonym w pielęczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodziną pielęczy zastępczą, w przewyżczeniu problemów związanych z opieką nad małoletnimi, przebywającymi w pielęczy zastępczej. ➤ Rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (koordynator rodziny, asystent rodziny, rodziny pomocowe i in.). ➤ Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny ➤ Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz rozwoju i wspierania pielęczy zastępczej	➤ Zapewnienie rodzinom i dzieciom umieszczonym w pielęczy pomocy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej. ➤ inicjowanie grup wsparcia wśród osób tworzących rodziną pielęczy zastępczą. ➤ Wspieranie w uzyskaniu pomocy materialnej i instytucjonalnej ➤ Włączanie się w działania różnych instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny ➤ Wdrożenie kompleksowego systemu działań profilaktyczno/interwencyjnych zapobiegających problemom wychowawczym w rodzinach zastępczych ➤ Rozpoznawanie i profesjonalna ocena zagrożeń dobra dziecka. ➤ Szerszy dostęp rodzin zastępczych do specjalistów umożliwiający uzyskanie właściwej pomocy
1.4. Wspomaganie dzieci przebywających w pielęczy zastępczej, w przewyżczeniu kryzysów rozwojowych i trudności wychowawczych.		
1.5. Działania nakierowane na podniesienie jakości usług świadczonych w ramach funkcjonującego w Powiecie Wschowskim, systemu pielęczy zastępczej.	➤ Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i placówek zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie. ➤ Standaryzacja placówek opiekuńczo-wychowawczych	➤ Udział pracowników w szkoleniach, kursach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe. ➤ Prowadzenie wsparcia i doradztwa dla kadr zajmujących się pielęczy zastępczą. ➤ Organizacja spotkań interdyscyplinarnych z osobami zajmującymi się problematyką pielęczy.

II CEL SZCZEGÓŁOWY :

Wspomaganie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Podcele	Zadania do realizacji w latach 2012-2014	Działania
2.1. Tworzenie i realizacja programów usamodzielnienia	➤ Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. ➤ Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych - przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej ➤ Aktywizacja i wspieranie osób usamodzielnianych	➤ Pomoc w tworzeniu indywidualnych programów usamodzielnienia i realizacja programów usamodzielnienia ➤ Organizacja szkoleń, kursów, treningów kompetencji i umiejętności społecznych. ➤ Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie. ➤ Wspieranie usamodzielnianych wychowanków przy poszukiwaniu miejsc zamieszkania w mieszkaniach chronionych lub mieszkaniach socjalnych. ➤ Organizacja grupy wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków
2.1. Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia.		
2.3. Współpraca lokalnych służb na rzecz usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	➤ Wspieranie wychowanków w procesie usamodzielnienia	➤ Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. ➤ Pomoc w uzyskaniu lokalu mieszkalnego

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE WSCHOWSKIM NA LATA 2012-2014**

III CEL SZCZEGÓŁOWY :

Działania umożliwiające dziecku powrót do rodziny naturalnej

Podcele	Zadania do realizacji w latach 2012-2014	Działania
3.1. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych lub zagrożonych dysfunkcjami w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji rodziny naturalnej	Rozwój systemu wspierania rodziny naturalnej w środowisku	➤ Prowadzenie w ramach interwencji kryzysowej wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy. ➤ Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
3.2. Współpraca lokalnych służb na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej	Praca edukacyjno-terapeutyczna z rodzicami, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej Wspieranie rodzin naturalnych podejmujących działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny.	➤ Podejmowanie działań interdyscyplinarnych na rzecz aktywizacji rodzin naturalnych w celu powrotu dziecka do rodziny.

Poza celami programu ustala się również coroczny limit tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, który został zawarty w poniższej tabeli:

LIMIT TWORZENIA ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH	
Rok 2012	
Rodziny zawodowe, w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1
Rok 2013	
Rodziny zawodowe, w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2
Rok 2014	
Rodziny zawodowe, w tym rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2

Tabela nr 24. Limit tworzonych zawodowych rodzin zastępczych na lata 2012-2014.

3.3. Rezultaty programu

- Udoskonalenie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim poprzez prowadzenie działań systemowych
- Zwiększenie liczby zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych
- Szkolenie i wspieranie rodzin zastępczych, które pozwoli na profesjonalne przygotowanie się do pełnienia funkcji rodzica zastępczego i zdobycie umiejętności niezbędnych do radzenia sobie z problemami opieki zastępczej
- Powstanie grup wsparcia, które ułatwią rodzinom zastępczym radzenie sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi
- Promocja rodzinnej pieczy zastępczej
- Zwiększenie możliwości korzystania ze specjalistycznego poradnictwa i wsparcia
- Podniesienie jakości świadczonych przez PCPR usług
- Zatrudnienie koordynatorów i usprawnienie udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą
- Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym
- Większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych
- Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki, uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych oraz podejmowaniu pracy
- Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej

3.4. Źródła finansowania programu

Środki na realizację Programu będą pochodzić z:

- budżetu powiatu
- budżetów gmin
- budżetu państwa
- państwowych funduszy celowych
- funduszy unijnych
- środków finansowych organizacji pozarządowych
- innych źródeł (np. darowizny)

3.5. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring i ewaluacja będą zmierzały do sprawdzenia:

- Czy założenia programu doprowadziły do udoskonalenia systemu rodzinnej opieki zastępczej?
- Czy znaleziono wystarczające środki na realizację programu?
- Które cele programu przyniosły oczekiwane rezultaty?
- W jakim stopniu zasoby Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (wyposażenie w sprzęt i realizacja świadczeń oraz organizacja pracy) zagwarantowały lub uniemożliwiły realizację założonych celów ?

MONITORING

Następujące wskaźniki umożliwią monitoring realizacji działań zaplanowanych w ramach niniejszego programu:

- Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wschowskim
- Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
- Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze
- Liczba niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych
- Liczba dzieci z terenu powiatu przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej
- Liczba aktywnie usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili system pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) i prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe
- Liczba dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych z systemu pieczy zastępczej

EWALUACJA:

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań, przeprowadzona przy pomocy analizy wskaźników, określająca stopień realizacji celów programu.

Dodatkowym narzędziem ewaluacji programu, będzie analiza skuteczności programu, sporządzona po upływie okresu, na który został program zaplanowany.

Uzyskane tą drogą informacje pozwolą na ocenienie wartości Programu oraz pomogą w dalszej jego realizacji.

Program ten jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

IV. Podsumowanie

Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim na lata 2012-2014 zawiera najważniejsze cele i kierunki działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, realizujące z ramienia powiatu zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Ideą nadrzędną programu, jest przekonanie, że dobrze funkcjonująca rodzina gwarantuje prawidłowy rozwój dziecka. Dlatego też, tak ważne jest wspieranie rodzin naturalnych doświadczających kryzysu, a w sytuacjach szczególnie trudnych zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Mając na uwadze powyższe, rozwój systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wschowskim, nakierowany jest na pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych i stopniowe przekształcanie instytucjonalnej pieczy zastępczej w opiekę w ramach pieczy zastępczej.

Program ten jest również zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wschowskim na lata 2007-2017.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Ryszard Szumski

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie
Listopad 2012 rok

V. Spis tabel i wykresów

Spis tabel

Tabela nr 1. Liczba konsultacji psychologicznych udzielonych rodzinom z Powiatu Wschowskiego w ramach poradnictwa, interwencji i terapii (s. 15).

Tabela nr 2. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2008 - 2011 w Powiecie Wschowskim. (s. 16).

Tabela nr 3. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2008 - 2011. (s. 16).

Tabela nr 4. Rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2008 - 2011. (s. 17).

Tabela nr 5. Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Wschowskiego w latach 2008 - 2011 (s. 17)

Tabela nr 6. Liczba dzieci z Powiatu Wschowskiego przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych na terenach innych powiatów w latach 2008 - 2011 (s. 18).

Tabela nr 7. Porównanie liczby rodzin zastępczych wg miejsca zamieszkania - stan na listopad 2012. (s. 18).

Tabela nr 8. Porównanie liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych według miejsca zamieszkania - stan na listopad 2012. (s. 19)

Tabela nr 9. Liczba i rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Wschowskim - stan na listopad 2012r. (s. 20).

Tabela nr 10. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych funkcjonujących w Powiecie Wschowskim - stan na listopad 2012r. (s.20).

Tabela nr 11. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008-2012 (s. 21).

Tabela nr 12. Średnie miesięczne koszty utrzymania 1 wychowanka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Wschowskiego (s.22).

Tabela nr 13. Liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, którzy zostali objęci procesem usamodzielniania w latach 2008 - 2011 (s.23).

Tabela nr 14. Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze z podziałem na rodzaj udzielonych świadczeń w latach 2008 - 2011 (s. 23).

Tabela nr 15. Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze z podziałem na rodzaj udzielonych świadczeń w latach 2008 - 2011 (s. 24).

Tabela nr 16. Problemy społeczne doświadczane przez rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Wschowa w latach 2008 - 2011 (źródło: OPS we Wschowie), (s. 25).

Tabela nr 17. Problemy społeczne doświadczane przez rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Sława w latach 2008 - 2011 (źródło: OPS w Sławie), (s. 25).

Tabela nr 18. Problemy społeczne doświadczane przez rodziny zamieszkujące na terenie miasta i gminy Szlichtyngowa w latach 2008 - 2011 (źródło: OPS w Szlichtyngowie), (s. 26).

Tabela nr 19. Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Wschowskim, z podziałem na gminy w latach 2008 - 2011 (źródło: GKRPA we Wschowie, Sławie i Szlichtyngowie), (s. 27).

Tabela nr 20. Osoby uzależnione i współuzależnione z gminy Wschowa, dotknięte problemem nadużywania alkoholu, z podziałem na płeć, znajdujące się pod opieką GKRPA w latach 2008-2011 (dane z GKRPA we Wschowie), (s. 27).

Tabela nr 21. Osoby uzależnione i współuzależnione z gminy Sława, dotknięte problemem nadużywania alkoholu, z podziałem na płeć, znajdujące się pod opieką GKRPA w latach 2008-2011 (dane z GKRPA w Sławie), (s. 28)

Tabela nr 22. Osoby uzależnione i współuzależnione z gminy Szlichtyngowa, dotknięte problemem nadużywania alkoholu, z podziałem na płeć, znajdujące się pod opieką GKRPA w latach 2008-2011 (dane z GKRPA w Szlichtyngowie), (s. 28)

Tabela nr 23. Problem przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Powiatu Wschowskiego - liczba interwencji domowych w ramach procedury „Niebieskiej Karty” w latach 2008-2011 (dane z KPP Wschowa), (s. 29).

Tabela nr 24. Limit tworzonych zawodowych rodzin zastępczych na lata 2012-2014 (s. 34).

Spis wykresów

Wykres nr 1. Struktura Systemu Pieczy Zastępczej na poziomie powiatu (s. 6).

Wykres nr 2. Struktura Systemu Pieczy Zastępczej na poziomie gminy, powiatu i samorządu województwa (s. 8).

Wykres nr 3. Struktura Zespołu ds. Pieczy Zastępczej i Interwencji Kryzysowej (s. 13).

